

Поштоване колеге,

На основу реализованих наставних садржаја на претходном наставном часу, потребно је да урадите есеј на тему:

- Улога учитеља у настави у комбинованом одељењу.

За писање есеја користите упутство за писање есеја које сам Вам доставио за наставу из Методологије педагошких истраживања у претходној години студија.

Есеје доставите на имејл: zivorad.milenovic@pr.ac.rs

С поштовањем,

**Предметни наставник,
Проф. др Живорад Миленовић**

Напомена: У прилогу је пример есеја. Ви по овом примеру пишете есеј према теми коју сам вам задао.

Није тешко да се уради. Радите индивидуално јер је од значаја ваше размишљање о овој теми.

**УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ – КОСОВСКА МИТРОВИЦА УЧИТЕЉСКИ
ФАКУЛТЕТ У ПРИЗРЕНУ - ЛЕПОСАВИЋ**

.....

**ПЛАНИРАЊЕ ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА У ШКОЛИ, ПОТРЕБА ИЛИ
ФОРМАЛНОСТ**

(ЕСЕЈ И РАЗВОЈА КУРИКУЛУМА)

МЕНТОР,

ЛЕПОСАВИЋ, 2018.

УВОД

Планирање је одувек представљало значајну фазу васпитно-образовног рада у школи. У прошлости се углавном спроводило на традиционалан начин. Колико је планирање значајно, показује и чињеница да је оно као обавезно прописано законом. Отуда и различита схватања планирања. Сматра се да је добро планирање кључни чинилац успешности наставе. Има и схватања да је планирање формалност, да представља устаљен модел и да као такво нама значајнију васпитно-образовну ефикасност у настави и учењу. Разлози оваквих схватања првенствено су повезани са планирањем у традиционалној настави, која је упркос бројних покушаја и даље предавачко-показивачко-приказивачка (Previšić, 2007). Таквој настави је све подређено. План реализације такве наставе, углавном подразумева оно шта ће на часу учитељ предавати, показивати и приказивати ученицима. Из наведеног разлога изостаје очекивана васпитно-образовна ефикасност планирања. Као могуће решење, нави се планирање наставе у обрбутом дизајну, према иновативним дидактичко-методичким моделима наставе.

ПОЈМОВНО ОДРЕЂЕЊЕ ПЛАНИРАЊА

У зависности о обима, планирање је месечно и глобално. Поред тога, за сваки наставни час, учитељи сачињавају план реализације наставне јединице. Ради потпунијег схватања приказаног проблема, планирање у васпитно-образовном раду је „...рационално временско распоређивање колективног и индивидуаног рада наставника, неопходно за постизање постављених циљева“ (Поткоњак, 1996: 372). Овакво планирање обухвата задатке које је потребно реализовати, облике, методе и средства рада, како би се остварили постављени циљеви васпитно-образовног рада. У традиционалној настави, планирање нема увек очекивану васпитно-образовну ефикасност.

ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНА ЕФИКАСНОСТ ПЛАНИРАЊА

За разлику од традиционалне у којој се настава унапред планира и по устаљеном хорнолошком редоследу (увођење ученика у наставу, обрада програмских садржаја,

понављање, вежбање и вредновање исхода наставе), иновативна настава планира се у обрнутом дизајну. Микроструктура плана иновативне наставе у обрнутом дизајну има четири стадијума: 1) идентификација жељених резултата, 2) одређивање прихватљивих доказа да су резултати постигнути, 3) планирање искуства учења и поучавања и 4) обезбеђивање материјално-техничке основе наставног рада (Миленовић, 2012).

Први стадијум подразумева претпоставке резултата који се очекују након једног месеца, тромесечја, полугодишта или једне године учења и учешћа у настави. То су главни и трајни ефекти остваривања програма наставе. Жељени резултати се разликују од садржаја и ефеката наставе. То су темељна знања која „...имају вредности изван учионице и школе и могуће их је примењивати за цео живот“ (Илић, 2010: 122). Они даље допиру до сржи саме научне дисциплине. То су идеје (генерализације, појмови, умећа, способности, ставови и вредности), затим сложени комплекси (достигнућа науке, технике и уметности) који траже разјашњење у настави јер их ученици не могу самостално разрешити.

Други стадијум подразумева да се за ученике и наставе пре почетка наставе предвиде прихватљиви докази да су резултати наставе остварени. То могу бити усмена објашњења, тачно решени задаци, шематски приказ, есеј, тест, семинарски рад, практичан рад, контролни рад и др. Прихватљиви докази су даље повезани са циљевима учења који садрже трајно разумевање. Циљеви подразумевају активности ученика које се могу посматрати, описати, издвојити, упоредити или показати. Прецизно, кратко и јасно су формулисани и могу се мерити. Одреднице циљева не садрже активности учитеља (одржати предавање, поделити материјале, одредити групе ученика и др.). Не садрже ни активности ученика (написати задатак, ићи на екскурзију, прочитати текст и сл.), а ни начине процене (путем есеј теста, решавања питања вишеструког избора и сл.).

Трећи стадијум подразумева активности које ће помоћи ученицима да стекну потребна знања и вештине, нарочито она која је потребно трајно разумети. Подразумева и оно што ће наставник предавати и показивати и начине на који ће то чинити. Затим материјале и ресурсе који су потребни за остваривање циљева наставе. Али и утврђивање да ли је целокупан дизајн наставе кохерентан и ефективан. То је даље предвиђена динамика и структура што ефикасније наставе која за циљ има трајно разумевање програмских садржаја као жељених резултата наставе. Зато се и „...планирају педагошки утемељени, дидактичко-методички операционализовани жељеним резултатима и иновативним

вредностима прикладни системи, модели и варијанте иновативне наставе...“ (Илић, 2010, стр. 126). Да би план допринео остваривању циљева и задатака наставе, потребно је да буде прегледан и јасан, како би га без већих проблема могао реализовати сваки учитељ.

Четврти стадијум подразумева евидентирање постојећих наставних средстава и помагала. Подразумева и осмишљавање, конструкцију и припрему нових наставних средстава погодних за реализацију конкретне наставне јединице у настави. То могу бити све врсте медија (штампани, аудитивни, аудио-визуелни, мултимедијалне презентације, дидактички обликовани материјали, апликације, техничка помагала и уређаји, програмски пакети и др.). Материјале је потребно пажљиво одабрати у складу са потребама конкретне наставне активности која се спроводи на часу и у обиму који ће задовољити потребе ученика, учитеља и наставе.

Микроструктура плана реализације наставне јединице подразумева њену реализацију у више корака. Временска динамика је формално дата, али се не поштује стриктно. Са реализацијом сваког следећег корака, започиње се тек након реализације претходног. Микроструктура плана овакве наставе, подразумева оно шта ће на часу радити ученици. На крају сваког часа идентификују евакуација наставе и рада учитеља и ученика (Миленовић, 2013). При том се идентификују исхођишни и процесуални квалити рада ученика.

ЗАКЉУЧАК

На основу приказаних анализа, може се закључити да је планирање значајан фактор васпитано-образовног рада у школи. Оно међутим може имати очекивану васпитно-образовну ефикасност једино ако је у функцији наставе и рада ученика, а не искључиво учитеља. У традиционалној настави је имало формални карактер и није у довољној мери доприносило квалитету наставе и учења ученика. За разлику од традиционалне, планирање у иновативној настави потпуно је подређено настави и учењу ученика и има значајну васпитно-образовну ефикасност.

ЛИТЕРАТУРА

- Илић, М. (2010). *Инклузивна настава*. Универзитета у Источном Сарајеву Филозофски факултет на Палама.
- Миленовић, Ж. (2012). *Планирање у обрнутом дизајну по моделима инклузивне наставе*. У: В. Милисављевић (ур.) (2012). Научна монографија *Наука и идентитет са међународног научног скупа, одржаног на Палама, 21.-22.05.2011. године (439-448)*. Универзитета у Источном Сарајеву Филозофски факултет на Палама.
- Миленовић, Ж. (2013). Евалуација и идентификација исходишних и процесуалних квалитета рада ученика у инклузивној настави. *Педагогија*, 68(3), 494-502.
- Поткоњак, Н. (1996). *Педагошки лексикон*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Previšić, V. (ur.) (2007). *Kurikulum: teorije, metodologija, sadržaj, struktura*. Zagreb: Školska knjiga.